KIF KRISTU SAR IL-QASSIS IL-KBIR (I) (LHUD 2, 17-18)

Mons. Lawrenz Sciberras

F'din is-sensiela ta' artikli se nagħtu ħarsa lejn Kristu bħala l-qassis il-kbir ta' dejjem skont l-ittra lil-Lhud. Biex wieħed jasal għal dan, naturament wieħed irid jibda mit-Testment il-Qadim, imbagħad jgħaddi għall-Ġdid. Ir-riżultati ta' din ir-riċerka huma tassew profondi, sbieħ u li jqawwulek il-fidi fi Kristu feddej tagħna.

Daħla

L-isem ta' Ġesù minħabba l-misteru ta' Għid, jiġifieri il-passjoni, il-mewt u l-qawmien, u t-tlugħ tiegħu fis-sema dan l-isem jiġbor fih żewġ aspetti, liema aspetti ma tistax tifridhom minn xulxin. Dawn huma: (a) Kristu li huwa Iben Alla, (b) Kristu huwa wkoll ħuna l-bnedmin. Dan huwa isem wisq aktar eċċellenti u għoli minn dak tal-anġli. Għaliex Kristu huwa wisq aktar magħqud: (a) ma' Alla missieru, kif ukoll (b) magħna l-bnedmin. Ħalli però naraw kif u għaliex l-awtur tal-ittra lil-Lhud jasal biex isejjaħ lil Ġesù "il-qassis il-Kbir".

Is-saċerdozju ta' Kristu.

Fl-aħħar tal-kapitlu 2,17, l-awtur jikteb hekk: "Għalhekk kellu jkun jixbah lil ħutu f'kollox biex ikun il-qassis il-kbir, ħanin u fidil f'dak li għandu x'jaqsam ma' Alla". Din l-affermazzjoni dwar is-saċerdozju ta' Kristu dejjem min-naħa ta' l-ittra lil-Lhud hija xi ħaġa ġdida, anzi ġdida ħafna. Aħna mdorrijin nitkellmu mis-saċerdozju ta' Kristu, u neħduha xi ħaġa *for granted*, mela donnu xejn ġdid! Imma jekk wieħed jeżamina t-Testment il-Ġdid jinduna li l-ewlenin Insara qatt ma għamlu dan. Fil-Vanġelu nsibu bosta titli għal Kristu. Eżempju, mgħallem, profeta, rabbi, iben David, Iben il-bniedem, Iben Alla. Imma qatt ma nsibu t-titlu ta' qassis!

It-tradizzjoni evanġelika tuża biss dan it-titlu għas-saċerdozju levitiku, u fil-maġġoranza tal-każijiet dawn dejjem huma ostili għal Kristu. Ukoll San Pawl ma juża qatt it-titlu ta' qassis il-kbir la għal Ġesù u anqas għal oħrajn, minkejja li Pawlu għandu tant innijiet Kristoloġiċi profondi u għoljin fit-tagħlim tagħhom.

Ġesù ġej mit-tribù ta' Ġuda

Skont il-liġi ta' Mosè, l-membri ġejjin biss mit-tribù ta' Levi setgħu jsiru qassisin. Ġesù kien ġej mit-tribù ta' Ġuda, mela ma kienx qassis skont din il-liġi. Matul ħajtu Ġesù ma ppreżenta qatt lilu nnifsu bħala qassis, u anqas biex iħaddem il-funzjoni saċerdotali. Il-ministeru ta' Ġesù kien biss wieħed ta' profeta, mela li jgħallem jew sapjenzjali jfisser it-tagħlim bis-setgħa. Hekk wieġeb Ġesù lil Anna: "Jiena tħaddidt fil-beraħ, quddiem kulħadd. Għallimt dejjem fis-sinagoga u

fit-tempju fejn jinġabru l-Lhud kollha, u bil-moħbi ma għedt xejn" (Ġw 18,20).

Il-qassis tat-Testment il-Qadim kien il-bniedem tat-tempju, il-bniedem tas-sagrifiċċju ritwali. Ġesù qatt ma daħal u la fil-parti tan-nofs tat-tempju fejn ta' kull filgħodu u fil-għasar kien jidħol qassis biex joffri l-inċens, u wisq anqas fil-parti ta' ġewwa nett imsejħa s-Santwarju, fejn kien hemm l-arka tal-patt; daħal iva fil-bitħa tat-tempju, minn fejn keċċa il-bejjiegħa, imma qatt fil-binja l-qaddisa. Ukoll huwa qatt ma offra ebda kwalità ta' sagrifiċċju; u la dak olokawst, la dak tas-sliem u anqas dak ta' tpattija. Mela Ġesù wkoll bil-fatti wera li hu ma kienx qassis.

Il-profeti u l-qassisin

Matul il-predikazzjoni tagħhom, bosta drabi l-profeti jeħduha mal-qassisin dwar il-kwalità ta' kult li kienu jitbħu fuq il-mitbaħ tat-tempju. Hekk Isaija: "X'jiswieli l-kotra tas-sagrifiċċji tagħkom? Jgħid il-Mulej. Xbajt mis-sagrifiċċji tal-ħruq tal-bdabad, u mix-xaħam tal-bhejjem smien. Id-demm tal-gniedes u l-ħrief, u tal-imtaten ma jogħġobnix". "Iġġibux iżjed offerti fiergħa; sirt nistkerrhu l-bħur, ma niflaħx għall-ħażen flimkien mal-festi" (Is 1,11.13).

Ġesù ta' mgħallem li kien kompla fuq din il-linja! Bi kliem ċar u ta' ċerta insistenza, Ġesù ħadha kontra l-idea żbaljata ta' qdusija fejn tidħol il-għażla. Waqt il-kontroversja dwar l-indafa ritwali, Ġesù wera li l-vera reliġjon ma tikkonsistix fir-riti ta' separazzjoni, jew fir-ritwali dwar il-ħasil minn barra u daqshekk. Ġesù warrab dan ir-raġunament kollu kemm hu battal: "Ma hemm xejn minn barra li meta jidħol fi bniedem itebbgħu; imma dak li joħroġ minn ġol-bniedem, dak hu li jtabba' lill-bniedem" (Mk 7,15).

Hawn Ġesù elimina darba għal dejjem kull forma ta' preokkupazzjoni żejda dwar l-indafa ritwali. Żmien dan kollu kien għadda u kellu bżonn li jintesa darba għal dejjem issa.

Ġesù u s-Sibt

Ma' dan l-istess raġunament hemm l-inizjattivi li ħa Ġesù f'kuntrast mal-ħarsien tas-Sibt. Il-ġrajjiet fil-Vanġelu huma ħafna. F'dan ir-rigward fil-Vanġelu ta' Mattew, Ġesù jikkwota dikjarazzjoni divina dwar il-kunċett forsi ġdid tas-saċerdozju. Il-profeta Hosegħa jgħallem hekk: "Għaliex jien tjieba rrid, mhux sagrifiċċju; li tagħrfu 'l Alla rrid, u mhux vittmi maħruqa! (Hos 6,6).

Bejn żewġ metodi kif taqdi u tqim lil Alla, jiġifieri (a) wieħed bis-sagrifiċċi tal-ħruq tal-bhejjem u (b) l-ieħor dwar ir-relazzjoni umana, Ġesù għażel dan tat-tieni. Ġesù kien jaf u kien żgur li Alla ħniena jrid, jiġifieri l-preokkupazzjoni tar-relazzjonijiet mal-persuni u ma' dawk l-aktar fil-bżonn. Mela f'ħajjet Ġesù, ma hemm xejn x'jidher li huwa qassis.

Il-mewt ta' Ġesù

X'ngħidu mela għall-mewt ta' Ġesù? Mhix forsi mewt sagrifikali, mela wkoll

saċerdotali? It-tweġiba neħduha dejjem skont f'liema żmien wieħed iħares lejn din il-mewt. Illum meta nafu bl-iżvilupp ukoll teoloġiku nikkonkludu li iva, jiġifieri mewta sagrifikali: Imma fi żmien Ġesù, it-tweġiba hija waħda negattiva. Il-karattru sagrifikali tal-mewt ta' Ġesù ma setax jinftiehem skont dik il-mentalità. Difatti il-ġrajja tal-Kalvarju ma kellha xejn minn sagrifiċċju ritwali. Pjuttost kollox kien il-kontra. Bl-għajnejn ta' din id-dinja il-mewt ta' Ġesù kienet meqjusa bħala saħta, mewta ta' telfa totali: "Wieħed imdendel huwa saħta ta' Alla" (Dt 21,23). Dan l-istess ħsieb ta' stmerrija jitkellem minnu wkoll San Pawl fl-ittra lill-Galatin: "Misħut min ikun imdendel mal-għuda" (3,13).

Il-mewt ta' Ġesù kienet piena, kastig legali, it-twettiq ta' kundanna għall-mewt maħruġa minn prokuratur ruman: Fil-każ tagħna Ponżju Pilatu. Piena legali hija l-oppost ta' sagrifiċċju ritwali. Għalhekk fil-ġrajja tal-mewt ta' Ġesù hemm dejjem nuqqas ta' vokabularju sagrifikali u saċerdotali.

L-ittra lil-Lhud

Minkejja din is-sitwazzjoni, l-Ittra lil-Lhud tipproklama li Ġesù huwa qassis, anzi l-qassis il-kbir, il-veru u l-uniku wieħed. Din l-ittra kompliet tiżviluppa dan il-ħsieb fid-dawl tal-Iskrittura. Bħala ġrajja storika, il-misteru ta' Kristu laħaq il-milja tiegħu (1) fil-passjoni, (2) fil-glorifikazzjoni u (c) fl-għotja tal-Ispirtu s-Santu. Però l-interpretazzjoni ta' dan kollu kellha tikber u tiżviluppa bil-mod il-mod mal-mixja taż-żmien.
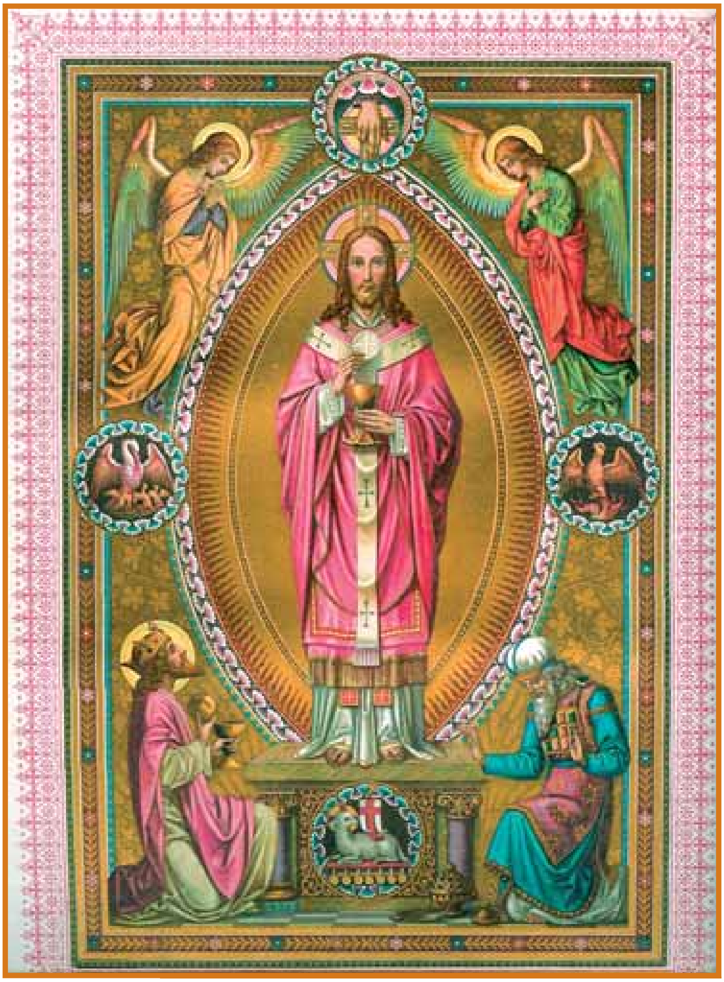
Ta' min ikompli jgħid kif l-awtur tal-Ittra lil-Lhud diġà skopra fis-salm 109/110 l-aspett saċerdotali tal-misteru ta' Kristu. "Ħalef il-Mulej u ma jisgħobx bih: Int qassis għal dejjem bħal Melkisedek". L-aspett saċerdotali tal-ministeru ta' Kristu, u li dan ma setax jonqos, għaliex fost id-diversi tradizzjonijiet tat-Testment il-Qadim wieħed ma jistax jinnega li s-saċerdozju kellu post importanti ħafna. Il-qassis ċertament huwa wieħed mill-aspetti prinċipali tar-rivelazzjoni biblika u dan huwa naturali għaliex il-vokazzjoni ta' Israel kienet dik li jkun il-poplu ta' Alla u l-funzjoni tas-saċerdot hija preċiżament dik li jassigura ir-relazzjoni tal-poplu ma' Alla tiegħu: Għalhekk mela kellu bżonn li l-qassis jindiehes dejjem aktar mal-poplu ta' Alla.